
Kall og klinisk sanselighet

BOKOMTALER

Kari Martinsen har denne gangen skrevet en bok om grunnleggende betingelser for omsorg, klinisk sensitivitet og sykepleiens kall. Kari Martinsen er sykepleier, filosof og historiker og en av de mest fremtredende og kjente omsorgsfilosofer i norsk og skandinavisk sykepleie.

Boken henvender seg til ikke bare til sykepleiere, men til alle menneskebehandlende profesjoner. Det er en bok som filosoferer omkring grunnleggende moralske og historiske betingelser for omsorg.

Bokens to første deler tar opp et kjent tema i Martinsens forfatterskap. Her utlegger hun forhold mellom forståelse og sanselighet i den kliniske situasjon, og vitenskapskritisk reiser hun spørsmålet om teknologifisering av den kliniske omsorgen og vitenskapens grenser også i behandlende profesjoner som medisinen.

De to siste delene omhandler kallsbegrepet og kallsforståelsen i sykepleien. Særlig er det Martin Luther, Max Weber og kristendommens kallsforståelse som blir diskutert, med søkelyset rettet mot diakonissetradisjonen.

Boken er skrevet i et poetisk og filosofisk språk som Martinsen behersker godt. Hun viser en bred innsikt i en viktig del av sykepleiens kallshistorie. Særlig er hennes teorier om klinisk skjønn, om moralen i omsorgen for den syke av stor betydning for alle helsefag, også for et medisinfag i endring. Martinsen har alltid vært opptatt av betingelsen for de etiske kvaliteter i omsorgen for den syke. Kropp, sanselighet og betydning av etiske holdninger har de siste ti år har vært hovedtemaer i hennes forfatterskap. Hun stiller det betimelige spørsmål om ikke legene også bør gå til sykepleierne for å lære om skjønn, holdning og fag, om forholdet mellom ferdigheter og dyder, om omsorg og omtenksomhet.

Boken viderefører kjente temaer i Martinsens forfatterskap. Hun bringer videre en interessant diskusjon om sykepleiens kall og dets virkningshistorie. Noen ganger blir boken preget av gjentakelser.

Martinsen er fenomenolog og kanskje også feminist, men hun har noen utfall mot etablert omsorgsforskning (også representert ved menn) som både er unyanserte og udokumenterte.

Det må også stilles et spørsmål om hennes analyse av sykepleiens kall blir for ukritisk. Lydighetsidealet i kallet, slik det fremstår i eldre dagers sykepleie, innebar også underkastelse, autoritetsdyrkelse og kritikkløshet enten det gjaldt religiøse og medisinske autoriteter.

Tidligere tiders holdninger overfor den syke var også preget av paternalisme og bedrevitenhet, og det ville vært interessant å se på om og hvordan de moralske idealene i diakonissetradisjonen faktisk ble praktisert i omsorgen for den syke.

Boken er en videreføring av et stort og viktig tema hos Martinsen, men bringer ikke så mye nytt inn i hennes forfatterskap.

PerNortvedt

Institutt for sykepleievitenskap

Det medisinske fakultet

Universitetet i Oslo

Publisert: 10. november 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 10. februar 2026.